

УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ СА ПРИВРЕМЕНИМ
СЕДИШТЕМ У КОСОВСКОЈ МИТРОВИЦИ
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

**КОНТРОЛНЕ ФУНКЦИЈЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ**
(мастер рад)

Ментор:

Проф. др Бојан Бојанић

Студент:

Јована Петровић

Бр. индекса: 318/2022

Косовска Митровица, 2024.

УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ СА ПРИВРЕМЕНИМ

СЕДИШТЕМ У КОСОВСКОЈ МИТРОВИЦИ

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

КОНТРОЛНЕ ФУНКЦИЈЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

(мастер рад)

Ментор:

Проф. др Бојан Бојанић

Студент:

Јована Петровић

Бр. индекса: 318/2022

Косовска Митровица, 2024.

САДРЖАЈ

УВОД	4
1. ПОЈАМ И ПОРЕКЛО ПАРЛАМЕНТА	7
2. РАЗЛИЧИТЕ КЛАСИФИКАЦИЈЕ ФУНКЦИЈА ПАРЛАМЕНТА	11
3. ФУНКЦИЈЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ	13
3.1. Функција представљања.....	15
3.2. Законодавна функција Народне скупштине Републике Србије	15
3.3. Изборна функција.....	17
3.3. Контролна функција Народне скупштине Републике Србије.....	18
4. МЕХАНИЗМИ КОЈИМА НАРОДНА СКУПШТИНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ОСТВАРУЈЕ КОНТРОЛНУ ФУНКЦИЈУ	21
4.1. Надзор над радом Владе Републике Србије	21
4.1.1. Инструменти контроле Владе	23
4.1.2. Посланичко питање.....	24
4.1.3. Интерпелација	30
4.1.4. Изгласавање неповерења Владе	32
4.1.4. Анкетни одбори и комисије	34
4.2. Надзор над радом служби безбедности	37
4.2.1. Контрола Гувернера НБС	41
4.2.2. Контрола парламента над радом Заштитника грађана	43
5. УЛОГА НЕЗАВИСНИХ ДРЖАВНИХ ОРГАНА У СПРОВОЂЕЊУ КОНТРОЛНЕ ФУНКЦИЈЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ	46
ЗАКЉУЧАК	50
ЛИТЕРАТУРА	53

УВОД

У систему тројне поделе власти на законодавну, извршну и судску, парламент заузима значајну улогу. Он представља народ државе, и отелотворење принципа демократије. Парламент је орган законодавне власти, којег је народ непосредно изабрао на одређени временски период, у циљу заступања његових интереса. Данас, парламент има ексклузиву у креирању права у држави, која се односи на доношење највиших правних и политичких аката државе, почевши од устава, преко закона, до стратегија и резолуција.

Формиран у циљу ограничења апсолутизма краља, парламент је далеко превазишао основни циљ успостављања, и постао највиши орган државе у пракси већине земаља света, фактички и у земљама са монархијским уређењем. Иако се његов назив разликује од државе до државе, Парламент, Скупштина, Конгрес, Кортес, његова улога у држави је од енормног утицаја. У Републици Србији то је Народна скупштина.

Парламент се означава као политичко тело грађана, чији основни задатак је општа репрезентација грађана, кроз представљање његове воље. Из ове опште функције, произилазе конкретне функције парламента, у уставу означене као његове надлежности.¹

У Републици Србији сусрећемо се са следећим функцијама Народне скупштине, а то су: законодавна, изборна, контролна и представничка функција. Ове функције парламента су дефинисане Законом о народној скупштини.

Предмет истраживања овог рада јесу контролне функције Народне Скупштине Републике Србије.

Да би се говорило о парламенту уопште, а нарочито о Народној Скупштини Републике Србије и њеним функцијама, неопходно је имати у виду да је у питању најважнија институција представничке демократије, један од стубова уставне државе, односно владавине права. Ипак, с обзиром на то да пут парламента до стицања поменутих епитета није био лак, у раду ће се најпре поћи од његовог порекла и историјског развоја.

Други део рада биће посвећен функцијама парламента, са освртом на различите класификације функција ове институције које су се јављале у теорији. У раду ће посебно бити обрађене функције Народне Скупштине Републике Србије: представничка, законодавна, изборна и контролна.

---

¹ Стојановић Д., *Уставно право*, књига I, Свен, Ниш, 2009. стр. 148.

Посебна пажња у раду биће усмерена на контролну функцију Народне Скупштине, као једне традиционалне функције овог тела, која се сматра њеном најважнијом функцијом данас, будући да је влада преузела суштинска овлашћења у одређивању политике, али и у законодавном поступку. Стога ће као централни и најопширнији део рада бити описани механизми којима Народна Скупштина РС остварује контролну функцију, а који подразумевају надзор над радом Владе, надзор над радом служби безбедности, те надзор над Заштитником грађана.

Последњи део рада биће посвећен независним државним органима и њиховој улози у спровођењу контролне функције Народне Скупштине.

Закључна разматрања представљају завршни део мастер рада и биће конципирана на изношењу ставова и предлога заснованих на изложеној материји.

Сходно наведеном, циљ истраживања овог рада јесте да се анализом доступне научне литературе, устава, законских и подзаконских аката и доказаних података утврди начин на који функционише Скупштина Републике Србије приликом спровођења контролне функције, те да се прецизним утврђивањем и рационалним истраживањем доступних сазнања дође до адекватног одговора.

Циљ истраживања мастер рада. Циљ истраживања овог мастер рада јесте да се анализом доступне научне литературе, устава, законских и подзаконских аката и доказаних података што потпуније сагледају механизми којима Народна Скупштина остварује своју контролну функцију.

Покушаћемо да анализирајући сваку функцију појединачно, а онда нарочито и опширно контролну функцију Народне Скупштине, дамо свој став о томе какав је положај и улога Народне Скупштине у систему власти који постоји у Републици Србији, као и на који начин и како контролна функција заузима челну позицију када су надлежности ове институције у питању.

Основне претпоставке (хипотезе) истраживања. На основу извршеног истраживања у раду ће се проверити следеће хипотезе:

- Контролна функција парламента преузима улогу најважније функције данашњег парламента оличеног у Народној Скупштини Републике Србије
- Надзор над радом Владе, Народна Скупштина успева да оствари путем бројних инструмената који јој стоје на располагању

- Контролним средствима Народне Скупштине подлежу бројне службе задужене за безбедност, али и сам Заштитник грађана

- Улога независних државних органа у спровођењу контролне функције Народне Скупштине од великог је значаја и заслужује посебну пажњу

Све наведене претпоставке ће у раду бити детаљно обрађене кроз наслове и поднаслове. Анализом литературе, наведене претпоставке ће бити проверене и евентуално модификоване.

Методи истраживања. Методологија рада је одређена начином дефинисања предмета, циљевима и полазним претпоставкама истраживања. Узимајући у обзир сложеност предмета истраживања, шири приступ проблему и постављеним циљевима истраживања, рад ће бити базиран на научним сазнањима. На основу тога, методолошки приступ предмету истраживања захтева коришћење више научних метода који ће умањити грешке при закључивању.

1. Историјскоправни метод има за циљ да појасни порекло и историјски развој Народне скупштине Републике Србије.
2. Правнодогматски метод ће бити коришћен ради указивања на прописе који се примењују, или су се примењивали у земљи, а који се односе на регулисање и функционисање Народне скупштине Републике Србије.
3. Упоредноправни метод значајан је јер се њиме постиже сагледавање сличности и разлика које постоје у нашем правном систему и правним системима других земаља у којима је ово питање регулисано на сличан или супротан начин.
4. Аналитички метод је неопходан приликом објашњавања предмета проучавања, будући да се он заснива на анализирању и описивању ужих појмова који као целина чине део проучавања проблема.
5. Позитивноправни метод указује на законске прописе који се тренутно примењују у земљи, а који се односе на питање надлежности парламента.

1. ПОЈАМ И ПОРЕКЛО ПАРЛАМЕНТА

Термин парламент потиче од латинске речи *parlare*, што значи говорити. Парламент (народна скупштина) заиста и јесте институција и место где се одвија разговор према извесном реду и на организован начин.²

Полазећи од начела народне суверености, власт почива на вољи грађана. Грађани су извор власти, а њихова слободно изражена воља на изборима представља основ на коме власт темељи свој легитимитет.

Бирајући своје представнике у парламенту, грађани им поверавају посао управљања заједницом, односно вршење власти (доношење закона и заштиту њихових права и слобода). Зато се за парламент каже да је „орган власти, изабран непосредно од стране грађана коме је поверена законодавна власт, као најзначајнија функција власти, јер се њеним остваривањем доносе општи правни прописи – закони којима се уређују најважнији односи у државној заједници.“³

Парламент или ти Народна скупштина је највише представничко тело и носилац уставне и законодавне власти, а поверене су јој законодавна, представничка, изборна и контролна функција. Њена примарна надлежност је доношење закона, који у највећој мери одговарају потребама друштва.

Парламент је само срце политичког процеса од изражене воље бирача на изборима и артикулисања њихових интереса, све до избора, контроле и смене владе која оперативно спроводи политику као извршна власт. Репрезентативна (представничка) демократија је форма владавине у којој грађани не владају непосредно, већ путем представника изабраних на непосредним изборима.

Основа овог концепта је да грађани бирају своје представнике који доносе одлуке за које су одговорни онима који су их изабрали. Бирачи држе изабране представнике одговорним путем избора. За бираче је важно кога бирају да буде њихов представник, а за посланике, како да остваре очекивања бирача, али и како да буду поново изабрани. Суштина репрезентативне демократије је у одговорном вођењу јавних послова од стране оних којима

---

² Марковић, Р., *Уставно право и политичке институције*, Правни факултет Универзитета у Београду и Службени гласник, Београд, 2009, стр. 272.

³ Пајванчић, М., *Уставно право – уставне институције*, Правни факултет у Новом Саду, Нови Сад, 2007, стр. 215.

се то поверава. Поставља се питање како повезати и интегрисати различите интересе и општи смер политике, односно јавни интерес.

Парламент је представничко тело непосредно изабрано од народа (грађана) да говори и одлучује „у име народа“. У писаним уставима њима се додељује почасно место и описују се пре извршне и судске власти.

Парламент (скупштина, легислатива) има, бар формално, централну позицију у систему владавине. Легислатива је једна од три гране власти (законодавна, извршна и судска). Оваква њихова позиција и поштовање произилази из непосредног избора од стране грађана (народа), што су састављени од представника народа и имају легитимитет носиоца „народног суверенитета“.

Парламент је велика позорница или арена на којој се одиграва видљиви део, пре свега, законодавних активности, при чему је обично представа припремљена на другом месту – у руководствима партија и партијских коалиција. Онај ко саставља изборне листе, а то су најчешће партијске елите, тај обликује парламент и пресудно утиче на његове активности. На тај начин је законски предлог понекад усвојен пре него што и почне јавна расправа о њему.⁴

Парламент је готово свуда у демократским државама институција са великим достојанством и поштовањем. Посебно је важан за демократизацију посткомунистичких друштава. Како истиче Сартори: „Државе које изађу из диктатуре могу имати мало избора поред парламентарног“.

На жалост, Скупштина Србије је у значајној мери маргинализована. Превласт извршне власти (Владе), трговина мандатима, гласање из иностранства, често мењање персоналног и страначког састава и без избора, дуго чекање неких системских закона и невидљиви рад скупштинских одбора, уместо „инкубатора демократије“, учинили су је једном од слабијих институција.

Посланици за скупштинском говорницом подсећају на гладијаторе у арени, а у посланичким клупама су себе свели на притискиваче тастера и гласачку машину. Ту се само верификују одлуке које су већ донете на другом месту. Закони се доносе кроз скупштину, а не од стране скупштине. Парламент формално контролише владу, али у ствари партијски

---

⁴ Орловић С., Надлежности парламента, *Дилеме и изазови парламентаризма*, Београд 2007, стр. 143.

лидери владајуће коалиције, који седе у влади, преко шефова посланичких група и партијске дисциплине контролишу парламент.

Да би обављао своје основне функције, односно послове из своје надлежности на прихватљив (легитиман) начин, парламент мора да испуњава следеће услове: његов рад и његова власт мора бити у складу са уставом; парламент мора бити конституисан тако да адекватно представља све секторе, односно диверзитет једног друштва (политички, полне, расне, етничке, мањинске).

У том погледу, потребно је да парламент буде изабран од стране сувереног народа (грађана) на слободним и фер изборима са универзалним бирачким правом. Такође, важно је да парламент буде независан од извршне власти, што значи, да има своју аутономију и сопствене ресурсе – буџет и администрацију, као и да омогући слободу изражавања различитих гледишта за све своје чланове без икаквог притиска и репресије.⁵

Наиме, први закон о Народној скупштини Србије донет је 28. октобра 1858. године. На основу њега сазвана је Светоандрејска народна скупштина, одржана од 30. новембра 1858. до 31. јануара 1859. године у Београду. Тиме је озакоњена установа народне скупштине и ударен темељ представничког система у Србији.⁶

Први председник Народне скупштине (Светоандрејске), био је мајор Миша Анастасијевић, потпредседник Стефан-Стевча Михајловић, а секретари Јеврем Грујић, Јован Илић и Милован Јанковић.

Милетина буна, која је избила крајем 1834. и трајала током јануара 1835. године, само је „подсетила“ кнеза Милоша на нужност доношења устава за Србију.⁷ Почетком 1835. као израз потребе за што бржим решавањем уставног питања у земљи настају и два нова уставна нацрта, од којих је један будући Сретењски устав. За први нацрт се не зна ко га је саставио и у ком месецу.⁸

Првим законима о народној скупштини, а затим и уставима, регулисан је и посланички имунитет. Без одобрења народне скупштине посланици се нису могли позивати

---

⁵ Исто.

⁶ <http://www.parlament.gov.rs/narodna-skupstina-/istorijat/istorijat-1804---1918.937.html>, приступљено, 10.4.2024.

⁷ Архив Србије, фонд Илије Гарашанина 5/1835.

⁸ О Милетиној буни види више: Д. Поповић, *Препочетак српскога парламентаризма*, Београд 1996. стр. 75-80; Зборник радова, Одједи Сретења, Крагујевац 2006. стр. 25-26, Зборник радова, 150 година од доношења Сретењског устава, Крагујевац 1985. стр. 169-171.

на одговорност, притварати или затварати. Чак и ако би били ухваћени на делу, морало се чути мишљење народне скупштине о томе да ли их треба правно гонити.

Посланичка питања и предлози, интерпелације, молбе и жалбе грађана скупштини, стари су колико и скупштина.

Примера ради, у свом сазиву 1897-1900. год. скупштина је решила 445 посланичких предлога, интерпелација и више од 3000 молби и жалби грађана.

2. РАЗЛИЧИТЕ КЛАСИФИКАЦИЈЕ ФУНКЦИЈА ПАРЛАМЕНТА

У теорији постоје различите систематизације функција парламента, а овде ћемо поменути само неке од њих. Једну од најстаријих, а и данас потпуно прихватљивих подела налазимо код Беџхота (*Walter Bagehot*), коју је сачинио у другој половини XIX века. На првом месту налази се изборна функција а за њом следе: функција изражавања воље грађана, функција политичког образовања, информативна функција и, на крају, она која се углавном сматра основном и најважнијом функцијом парламента – законодавна.⁹

Филип Лонди (*Philip Laundry*) сматра да се бројне функције које врши парламент могу поделити на: законодавну, финансијску, делиберативну, критичку, информативну и представничку.

Ратко Марковић разликује четири основне функције парламента: законодавну, контролну, изборну и квазисудску.¹⁰ Поред ове четири, Ирена Пејић наводи и функцију политичког представљања. Она истиче да се у основи свих парламентарних функција које су нормативног и уставног карактера налази суштинска политичка и правна функција представљања грађана.¹¹

Вучина Васовић међу најважније функције парламента издваја следећих пет: законодавну, функцију избора ужег управљачког тима у лицу владе, контролу и контрабалансирање извршне власти, одобравање или изгласавање буџета и парламентарне расправе и процедуре које обезбеђују демократичност и ефикасност процеса политичког одлучивања.

Једну од најширих категоризација извршио је Вукашин Павловић. Она изгледа овако: политички утицај, легитимацијска функција, законодавна функција, функција повезивања, избор и опозив владе, усвајање буџета, политичка репрезентација различитих социјалних група, представљање националних и других мањина, артикулација и усаглашавање интереса, контролна функција, доношење одлука о рату и миру и парламент као симбол и школа демократије.

---

⁹ Бојанић Б., Парламент у уставном развоју Србије, *докторска дисертација*, Косовска Митровица 2016, стр. 17.

¹⁰ Марковић Р., Уставно право, Београд 2011. стр. 313.

¹¹ Пејић И., Контролна функција парламента, *Дилеме и изазови парламентаризма*, Београд 2007, стр. 170.

Међутим, у овом раду анализираћу класификацију функција Народне скупштине Србије, онако како је дефинисано у Закону о Народној скупштини, а то су:¹²

1. уставотворна и законодавна функција,
2. изборна функција,
3. контролна функција и
4. представничка функција.

Посебна пажња биће посвећена контролној функција, једној од значајнијих функција коју обавља Народна скупштина Републике Србије.

---

¹² Чл. 15 Закона о Народној скупштини.

3. ФУНКЦИЈЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Од времена парламента узора до данашњих дана положај и улога представничког тела знатно су измењена. ¹³Тако се у XIX веку могло говорити да парламент управља земљом, да би у XX веку, као последица бројних фактора, ова моћ прешла на владу.¹⁴

Најбољи показатељ положаја и улоге парламента у уставном и политичком систему јесте делокруг његових надлежности. Сасвим је разумљиво да, уколико парламент својим оквирима има шире важније надлежности, да ће и његов положај у систему да буде јачи и чвршћи, а улога значајнија, и обрнуто.¹⁵

У теорији постоји различита систематизација функција парламента, једне од њих јесу следеће, које су управо дефинисане и кроз Закон о народној скупштини.

У основне функције парламента убрајамо:¹⁶

- 1) уставотворну и законодавну функцију,
- 2) изборну функцију,
- 3) контролну функцију и
- 4) представничку функцију (чл. 15 Закона о Народној скупштини).

У уставотворну и законодавну функцију парламента спадају надлежности парламента да:

- 1) доноси и мења Устав; одлучује о промени границе Републике Србије;
- 2) расписује републички референдум;
- 3) потврђује међународне уговоре кад је законом предвиђена обавеза њиховог потврђивања;
- 4) одлучује о рату и миру и проглашава ратно и ванредно стање;
- 5) надзире рад служби безбедности;
- 6) доноси законе и друге опште акте из надлежности Републике Србије;
- 7) даје претходну сагласност на статут аутономне покрајине;
- 8) усваја стратегију одбране;

---

¹³ Paul Slik with Rhodni Walters, *How Parliaments Works*, London – New York 1992, p. 39.

¹⁴ Бојанић Б., *нав. дело*, стр. 18.

¹⁵ Михајловић В., *Уставно право*, Краљево, 2009., стр. 386

¹⁶ Чл. 15. Закон о Народној скупштини („Сл. гласник РС”, бр. 9/2010).

- 9) усваја план развоја и просторни план;
- 10) усваја буџет и завршни рачун Републике Србије, на предлог Владе;
- 11) и даје амнестију за кривична дела.

Изборна функција парламента подразумева надлежности парламента да:

- 1) бира Владу; бира судије Уставног суда и одлучује о њиховом разрешењу и престанку мандата;
- 2) бира председника Врховног касационог суда, председнике судова, Републичког јавног тужиоца и јавне тужиоце и одлучује о престанку њихове функције;
- 3) бира судије и заменике јавних тужилаца, у складу са Уставом и законом;
- 4) бира и разрешава гувернера Народне банке Србије и Савет гувернера;
- 5) и бира и разрешава Заштитника грађана.

Контролна функција парламента односи се на:

- 1) надлежност парламента над радом Владе и одлучује о престанку мандата Владе и министара; служби безбедности;
- 2) гувернера Народне банке Србије;
- 3) заштитника грађана;
- 4) других органа и тела у складу са законом.

У остваривању представничке функције парламент разматра представке и предлоге грађана; и народни посланици одржавају састанке са грађанима у Народној скупштини и у канцеларијама Народне скупштине ван седишта Народне скупштине.

У овом раду посебан фокус стављамо на вршење контролних надлежности парламента. Ефикасно и ефективно вршење ових надлежности доприноси већој демократичности друштва и квалитетнијим законима, док контрола рада извршне власти може да допринесе смањењу корупције и квалитетнијем раду Владе.

Наиме, парламент је једна од институција са најнижим нивоом поверења грађана, што захтева озбиљно разматрање стварне позиције и улоге парламента, предузимање корака ка побољшању његовог рада и заузимање, не само формално већ и у пракси, позиције највишег представничког тела грађана. У овом раду говорићемо о механизмима помоћу којих Народна скупштина обезбеђује транспарентност свог рада, сматрајући да транспарентност значајно утиче на поверење грађана и углед парламента у јавности.

Основни циљ овог рада јесте да допринесе квалитетнијем вршењу надлежности Народне скупштине, односно јачању улоге парламента у законодавном процесу и ефикаснијој контроли рада извршне власти.

3.1. Функција представљања

Наиме, Парламент као централна институција представничке демократије врши све наведене функције не у своје, већ у име оних који су изабрали ово представничко тело. Када доноси законе, што је његова основна надлежност, када бира владу и надзире њен рад, суди највишим државним функционерима или даје амнестију за кривична дела, парламент представља народ једне државе, тј. њене бираче, он изражава њихово мишљење и тиме врши своју најважнију функцију, ону у којој се на најбољи начин исказује његова суштина, а то је функција представљања, уједно то је и најстарија његова функција.¹⁷

3.2. Законодавна функција Народне скупштине Републике Србије

„Законодавна функција се сматра традиционално основном и најважнијом функцијом парламента па се по њој он назива и законодавно тело. Истина, парламент не врши само ту функцију, не исцрпљује се у њој, нити искључиво он доноси прописе општег карактера јер таква општа правила или, боље рећи, законе у материјалном смислу доносе и извршни органи власти – влада у облику својих уредби. Но, без обзира на то, парламент (скупштина) се не може замислити без законодавне функције и она је гаранција и самог његовог положаја у уставном и политичком систему сваке земље”¹⁸

Законодавство се традиционално сматра својственом надлежношћу парламента. Међутим, истина је да парламент не врши сву законодавну власт у земљи, нити је његова надлежност само законодавна власт .

Наиме, најправилније би било да парламент даје само последњу реч о Закону, односно законодавну функцију врши на тај начин, тако што у држави доноси изворне прописе (законе) који регулишу друштвене односе.

---

¹⁷ Бојанић Б., *нав. дело*, стр. 36.

¹⁸ Михајловић В, Уставно право, Краљево 209, стр. 388

Основна надлежност парламената јесте доношење закона као најзначајнијих општих правних прописа и због тога је законодавна несумњиво и најважнија функција парламента. Наиме, управо због своје доминантне улоге доношења закона, законодавне функције, парламенти се често синонимно називају и легислативе. Уставотворна и законодавна функција су две основне функције које произлазе и из уставног дефинисања Народне скупштине РС као највишег представничког тела у Републици, преко кога грађани остварују своју сувереност.¹⁹

И поред наведених одредница, којима се парламенту „додељује“ врховни ауторитет у законодавном процесу, увек се признаје да представничка тела немају искључиву контролу над законодавством, нити се баве само законодавством.²⁰

Своју законодавну функцију Народна скупштина остварује доношењем закона и других општих аката из надлежности Републике. Као непосредно изабрано представништво грађана у систему поделе власти, Народна скупштина доноси, осим закона, и друге нормативне акте: буџет, завршни рачун, план развоја, просторни план, пословник, стратегију, декларацију, резолуцију, препоруку, одлуку, закључак и аутентично тумачење закона.²¹

Поред наведеног, „у основи законодавној функцији парламента, парламент врши законодавну функцију и када ратификује међународне уговоре које закључују влада или шеф државе .

Такође парламенту као народном представништву припадају још неке надлежности које су, као и законодавна функција, тесно повезане са сувереношћу. А то је одлучивање о рату и миру и расписивање референдума“²².

Народна скупштина РС је у претходним сазивима изузетно интензивно радила на остваривању своје законодавне функције, односно доношењу кључних аката из свих области друштвеног живота, како усвајањем нових закона, тако и унапређењем дотадашњих законских решења, усвајајући измене и допуне закона и друге опште акте. Примера ради, у претходном сазиву НС РС усвојено је 807 закона и 217 других општих аката. Исто тако,

---

¹⁹ Чл. 98. Устав Републике Србије („Сл. гласник РС”, бр. 98/2006 и 115/2021). У даљем тексту: Устав РС.

²⁰ Фридрих К. Ј., *Конституционална демократија – теорија и пракса у Европи и Америци*, ЦИД, Подгорица, 2005, стр. 263.

²¹ Чл. 8. Закона о Народној скупштини

²² Марковић Р, *Уставно право, Правни фактет, универзитет у Београду*, 2011, стр. 278

током сазива од 22. јануара 2001. године до 27. јануара 2004. године НС РС је усвојила 142 закона; у сазиву од 27. Јануара 2004. до 14. фебруара 2007. године усвојено је 260 закона, а у сазиву од 14. фебруара 2007. до 11. јуна 2008. усвојено је 72 закона.

3.3. Изборна функција

Поред наведене законодавне функције Народне скупштине могу се укратко навести још две функције Народне скупштине а то су изборна функција и представничка функција.

Изборна функција парламента, једна је од његових основних функција . Наиме, парламенту је поверено да врши избор одређених функционера државе. Тако, парламент има право да бира председника Владе, такође парламент има право да бира председника судова, судија судова опште надлежности, Републичког јавног тужиоца, јавне тужиоце и њихове заменике, омбудсмане, као и судије Уставног суда.

Сви парламенти у модерним државама врше изборну функцију која је различито постављена у различитим системима власти и, генерално гледано, израженија је у парламентарном и скупштинском, него у председничком систему власти.²³

Специфични аспект репрезентативне, као и легитимацијске и комуникацијске функције парламента, чини његова „изборна моћ и улога“.

Избор и разрешење владе, али и многобројна друга постављења и именована, укључив независне државне органе су, бар потенцијално, основ „контра-моћи“ парламента у односу на извршну власт.

Примера ради, у Србији су у питању (не)демократски ефекти које постижу формалне процедуре и ефективним, стварним начинима на које се у националном, покрајинском и локалним парламентима бира, поставља и именује преко 26 000 носилаца јавних функција, не рачунајући (високе) државне службенике.²⁴

---

²³ Hague R., Harrop M., Breslin S., *Revolution, Ideology and Political Change*, 1998, str. 310.

²⁴ Симић Д., *Парламент и демократија*, Факултет политичких наука Универзитета у Београду, 2015, стр 9

3.3 Контролна функција Народне скупштине Републике Србије

Обзиром на то да је у претходном делу овог рада писано о појму и историјском току Народна Скупштина Републике Србије, као и о њеним осталим функцијама у овом делу биће одрађена једна од њених битнијих функција, а то је управо контролна функција Народне скупштине Републике Србије. Прикупљање и обрађивање литературе наводи нас на заузимање става да је ова улога Народне Скупштине веома важна за функционисање свих државних органа, организација и тела, Владе, самог парламента, па и народних посланика. Надзор над њиховим радом један је од основних механизма контроле власти. Обављање ове функције има вишеструку значај.

Пре свега, мислимо на свест која је присутна код потенцијално провераваних и контролисаних, што даље имплицира боље обављање њихових задатака на свим нивоима. Ова улога је, такође, од пресудног значаја за функционисање модерне демократске државе која треба да почива на владавини права, поштовању људских и мањинских права и слобода свих грађана.

Наиме, контролна функција парламента је манифестација његове представничке улоге. У скупштини на основу начела слободне расправе и слободе говора посланици имају не само право, већ и – додуше не у правном смислу речи – дужност да надзиру рад носилаца извршне власти.²⁵

Контрола над радом владе представља једну од најважнијих функција парламента. У земљама парламентарне демократије влада политички одговара парламенту и та њена политичка одговорност је последица ове контролне функције коју парламент врши према извршној власти.²⁶

Контролну функцију парламента остварује се путем одговарајућих механизма, који механизми ће бити касније наведени. И док му једни омогућавају да покрене политичку одговорност владе, другима се обавештава о њеном раду.

---

²⁵ Pásztor В.. *Правни факултет за привреду и правосуђе*, Универзитет Привредна Академија, Нови Сад
Посланичко питање и унапређење политичке одговорности владе у парламентарном систему, стр 34

²⁶ Бојанић Б., нав. дело, стр. 30.

Наиме, контролна или надзорна функција парламената представља суштински важан аспект парламентарног рада и неизоставну карику у сваком демократском поретку. Под контролном функцијом се најчешће подразумева чињеница да парламент бира, а самим тим и разрешава Владу, те да на такав начин остварује најефикаснији (али релативно ретко коришћен) механизам надзора.²⁷

У ову функцију спада и контрола рада министарстава, коју обављају надлежни скупштински одбори. Поред рада Владе, парламенти надзиру рад других институција попут Народне банке и служби безбедности, као и регулаторних и контролних тела (нпр. Заштитника грађана).

Коначно, парламент спроводи контролу примене закона које је донео, чиме се такође надзире рад извршне власти. Иако се често говори о превласти егzekутиве над осталим гранама власти, па самим тим и превласти Владе над парламентом, ова превласт не подразумева да парламент не обавља своје друге функције, а пре свега контролну или надзорну.

Контролна функција парламента добила је другачији правнополитички садржај у савременим парламентарним системима. Чак и традиционални енглески парламентаризам, у коме су владе претежно подржане стабилном политичком већином у Парламенту, трпи извесне корекције у овој области.²⁸ Суштинска одговорност подразумева однос владе према представницима парламентарне већине који је подржавају, односно, влада води рачуна о ставу „своје“ политичке већине. Зато инструменти парламентарне контроле, као што су парламентарна дебата, посланичка питања и истражни комитети, претежно стоје на располагању опозицији да би она могла да сигнализира јавности оно што влада ради.

Контролна функција парламента и гласање о неповерењу влади у великој мери су условљени политичком композицијом парламента и владе. У савременој уставној држави политичке партије доминирају у процесу избора парламентарних посланика, а преко њих обезбеђују функционисање владе. Од јединства парламентарне већине и снаге

---

²⁷ Орловић С., Лончар Ј., Спасојевић Д., Радојевић Д., *Побољшање демократских перформанси Народне скупштине Републике Србије*, Београд 2012, стр. 52.

²⁸ У британском систему, који функционише са тзв. неписаним уставом (*unwritten constitution*), министарска одговорност, колективна и индивидуална, спада у домен уставне конвенције, тј. уставног обичаја. Има мишљења (J. Jowell & D. Oliver) да је индивидуална министарска одговорност у британском парламентаризму „ослабљена последњих десет година, па се не може више рећи да је то фундаментална доктрина устава“. (Цитирано према: А. Tomkins, *Public Law*, Oxford: Oxford University Press, 2003, p. 134).

парламентарне опозиције зависи колико су реални захтеви за гласање о поверењу влади. Кандидати за премијера, као политичке вође најутицајнијих политичких партија, налазе се у отвореном и оштром сукобу већ у изборној утакмици. С обзиром да је премијер у највећем броју случајева шеф парламентарне већине, променили су се односи између власти, контроле над радом владе и могућности њеног обарања.

Постављање питања поверења поједином министру или влади у целини, парламентарна мањина сматра бескорисном функцијом јер она није у стању да обори владу. Зато се каже да је већа корист од парламентарне мањине која критикује него од оне која обара владу. Механизам контроле владе из политичких разлога изгубио је свој изворни значај, па се чешће користи у друге, на пример, информативне сврхе. Када је парламентарна већина стабилна током мандата и уверена да ће на следећим изборима са актуелним премијером победити, његов мандат је скоро неограничен, а он политички недодирљив.²⁹

Контролна функција парламента, у ширем смислу, обухвата све расположиве инструменте који су доступни члановима парламента да изразе своје мишљење о владиној акцији и да је позову на одговорност.

Односи између законодавне и извршне власти, првенствено владе, тако су испреплетени да је тешко одредити који су прави инструменти контроле. Осим традиционалних уставноправних инструмената политичке контроле над радом владе (посланичка питања, интерпелација, активност истражних одбора, гласање о неповерењу), буџетска функција парламента значајно доприноси остваривању финансијске контроле владе. Коначно, законодавна делатност парламента посредно садржи елементе парламентарне контроле, јер је влада доминантна у погледу предлагања законских пројеката. Тако се усвајањем владиних предлога (са или без амандмана), или њиховим одбијањем (што се ретко дешава), спроводи својеврсна посредна парламентарна контрола.³⁰

---

²⁹ Пејић И., *нав. дело*, стр. 171.

³⁰ Исто, стр. 197.

4. МЕХАНИЗМИ КОЈИМА НАРОДНА СКУПШТИНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ОСТВАРУЈЕ КОНТРОЛНУ ФУНКЦИЈУ

Народна скупштина, као носилац законодавне власти, у остваривању својих надлежности, између осталог, врши и функцију надзора над радом Владе. Приликом вршења ове функције Народна скупштина се налази у положају да испитује одговорност носилаца извршне власти, као и на који начин управљају политиком. У овом раду наводе се механизми и институти који су на располагању Народној скупштини и њеним одборима приликом вршења контролне функције у циљу остваривања интереса и права грађана и подизања поступка доношења закона на виши, демократски ниво.

Наиме, Народна скупштина поседује низ механизма и института који јој омогућавају да несметано и стално врши контролну функцију, ширећи простор за унапређење квалитета законодавства.

4.1. Надзор над радом Владе Републике Србије

Обзиром на то да Народна скупштина поседује низ механизма и института који јој омогућавају да несметано врши своју контролну функцију, управо се кроз примењивања тих механизма приказује какав је то однос између законодавне и извршне власти.

Једно од најважнијих и можда кључно питање у репрезентативној демократији јесте однос између законодавне и извршне власти, односно између парламента и владе.³¹

Осим тога, Влада „утврђује и води политику“.³² Како истиче Слободан Вучетић,³³ „Реална моћ владе се изражава, пре свега, у томе што је она скоро искључиви предлагач закона. Такође, влада извршава законе, доноси уредбе и друге прописе и мере којима фактички проширују и сужавају или селективно примењују поједина законска решења“. Једно од ојачаних овлашћења владе новим Уставом је и то што јој је дато овлашћење за

---

³¹ Орловић С., Лончар Ј., Спасојевић Д., Радојевић Д., *нав. дело*, стр. 15-16.

³² Чл. 123. Устав РС.

³³ Вучетић С. *Нови Устав Србије*, Преглед – Република Србија, 2006. бр. 4, Београд.

давање предлога Скупштини за избор и разрешење тужилаца, што је раније било у надлежности Високог савета правосуђа.

Председник Републике више не може као раније да тражи од владе да изложи своје ставове о појединим питањима из своје надлежности. А значајно је ојачана и позиција председника владе, који „води и усмерава рад Владе, стара се о уједначеном политичком деловању Владе, усклађује рад чланова Владе и представља Владу“ (члан 125). Такође, сада су министри „за свој рад и за стање у области из делокруга министарства одговорни председнику Владе, Влади и Народној скупштини“, дефинисано у Уставу Републике Србије.

Положај Народне скупштине у утврђивању и праћењу спољне политике, њен утицај на спољну политику, дефинисан је Уставом, Законом о Народној скупштини и Пословником о раду и посебним законима – Законом о спољној политици и др.³⁴

Као једно од првих питања, намеће се ко утврђује спољну политику, да ли постоји демократски дијалог приликом утврђивања спољне политике и како се врши надзор над спровођењем утврђене политике. Уставом је утврђено да Влада утврђује и води политику, извршава законе које доноси Народна скупштина, даје мишљење Скупштини о предлозима закона кад их поднесе други предлагач. Влада усмерава и усклађује рад државне управе, у коју спада и државна дипломатија. Влада је одговорна Народној скупштини за политику Републике Србије.

С друге стране, Народна скупштина, по члану 99 Устава, има надлежност, између осталог, да потврђује међународне уговоре, усваја стратегију одбране, одлучује о промени граница, надзире рад служби безбедности, расписује републички референдум.

Избором Владе, Народна скупштина саглашава се са програмом Владе који јој је изнео кандидат за председника Владе.³⁵ Из овога следи да је и спољна политика Владе утврђена програмом Владе коју је предложио кандидат за председника Владе, а коју је Народна скупштина усвојила.

Надзор над радом Владе у области спољне политике регулисан је првенствено општим одредбама о контроли Скупштине над Владом. Тако је члан 99 Устава утврдио

---

³⁴ Драгојловић Н., Вучковић Н., *Парламент и спољна политика ка унапређеној дебати и ефективном надзору*, Београд 2016, стр. 150.

³⁵ Чл. 127. Устав РС.

надлежност Скупштине да надзире рад Владе. Надзор над радом владе потврђен је као остваривање контролне функције Народне скупштине и члан 15 став 3 Закона о Народној скупштини.

Такође, у редовне методе надзора Народне скупштине над радом владе, јесу извештаји.

Наиме, извештавање о раду Владе, организује се једном годишње. Обзиром на то да се и у другим органима и организацијама, надзор од стране Народне скупштине управо врши преко подношења одговарајућих извештаја, такав случај је и са радом Владе. Приликом подношења извештаја и о њиховом одлучивању задужени су надлежни одбори . Надлежни одбори прихватају извештаје и на основу њих организују расправу, након чега извештаје упућују скупштини.

У том случају одбор заправо може препоручити скупштини да:

- (1) прихвати извештај државног органа, тела или организација,
- (2) обавезе Владу и друге органе на предузимање одговарајућих мера и активности,
- (3) затражи допуну извештаја или да
- (4) предузме друге мере у складу са законом.³⁶

На нивоу контролне функције, Законом о Народној скупштини је члан 53 као један од поступака у Народној скупштини наведен и „поступак контроле над радом Владе” (тачка 13). Утврђујући однос НС и Владе, Закон у члану 56 предвиђа обавезу Владе да Народној скупштини подноси извештај о раду на захтев Народне скупштине, а најмање једном годишње. Истим чланом 56 утврђено је да Народна скупштина врши контролу над радом владе или члана Владе постављањем посланичког питања, подношењем интерпелације, гласањем о неповерењу Влади или поједином члану Владе и образовањем анкетног одбора.

4.1.1. Инструменти контроле Владе

Сходно напред неведеном, можемо говорити о следећим инструментима конктроле владе, а то су :

- 1) посланичко питање;
- 2) интерпелација;

---

³⁶ Чл. 237, Пословник Народне скупштине

3) гласање о неповерењу владе;

4) анкетни одбори и комисије;

Инструменти контроле владе управо служе како би се утврдило да ли влада правилно обаља послове из своје надлежности, односно да се утврди да ли постоји било какво одступање у њеном раду, како би дошло до одговарајуће интервенције и евентуалног отклањања неправилности у раду.

Један од тих инструмента јесте управо посланичко питање

4.1.2. Посланичко питање

У Србији су посланичка питања први пут уведена Законом о пословном реду у Народној скупштини 1870. године, а први највиши правни акт који је регулисао тематику питања и интерпелација био је Устав Краљевине Србије из 1888. Било је предвиђено да се питања постављају пре преласка на дневни ред, а министри су били обавезни да на њих одговарају „у току истог сазива“.

Слична решења је предвиђао и Устав из 1903. Устав Републике Србије из 1990. године не спомиње посланичка питања – што је случај и са сада важећим Митровданским уставом из 2006. године – што наравно не треба тумачити на начин да посланичка питања не представљају постојеће средство за контролу рада Владе на пленарним седницама Народне скупштине.

До 2010. године су посланичка питања чинила искључиво пословничку материју, али су те године своје место нашла и у Закону о Народној скупштини.

Но Закон садржи само оквире, а детаљи у вези врста посланичких питања и процедуре и даље су регулисани Пословником Народне скупштине. Генерално се може рећи да су пословници до 2009. године оскудно регулисала тематику посланичких питања, а ако узмемо у обзир чињеницу да се у нашој земљи претходних деценија није могла установити ни парламентарна пракса (а можда бисмо могли рећи ни демократска политичка култура) није необично да се посланичка питања нису често постављала, а да су одговори још ређе стизали. Ствари су се почели мењати на боље после усвајања измена и допуна Пословника 2006. па 2009., као и доношењем новог – сада важећег – пословника из 2010. (који је малим делом измењен 2011. године).

Посланичка питања у парламентарном систему Србије се по важећем пословнику појављују у четири облика. То су усмена питања (класични *Question time*), дани за тражење обавештења и објашњења, посланичка питања у вези са актуелном темом и питања у писаној форми. У наставку рада ћемо се упознати са сваким од њих, али ћемо претходно видети које су њихове заједничке карактеристике.

Посланичко питање је класично средство контроле рада владе на пленарним седницама парламента. Како се у теорији наводи, циљ употребе овог средства је „само“ добијање информација о раду владе или члана владе, а не постављање питања одговорности владе или министра. Посланичко питање је, значи повремено средство контроле, којим се парламент обавештава о раду владе или министра.

Овај инструмент стоји свим посланицима на располагању, али је, како наводи Маријана Пајванчић, битно оруђе и у рукама Владе јер „омогућује влади да кроз одговор на њега информише парламент о свом раду или раду министарства“.

Јавности највидљивији део контролних овлашћења Народне скупштине јесу посланичка питања. Пре свега, Пословник даје право посланицима да постављају посланичка питања поједином министру или Влади. Ова питања „морају бити јасно формулисана“ и могу се поставити писменим или усменим путем, с тим да „излагање посланика који поставља питање не може да траје дуже од три минута“.³⁷

Писана питања се могу поставити свакодневно (укључујући и период између две седнице), док се усмена питања постављају Влади сваког последњег четвртка у месецу, у периоду од 16 до 19 часова. Владина обавеза је да три дана пре одржавања седнице обавести парламент о спречености министара да присуствују заседању.

Одговор на посланичко питање даје се у дана када је постављено или наредног дана, а у сваком случају током истог заседања. О постављеном питању не отвара се расправа. Време за постављање посланичког питања може се оценити као „најдраматичнији и највидљивији“ облик механизма за контролу чланова владе.

Осим што су корисно средство које омогућава да се стекне увид у рад владе, да се влада држи у приправности и, када год је то могуће, доведе у нелагодну позицију она доприноси бољој комуникацији на релацији посланик-бирач.

---

³⁷ Чл. 204, ст. 2 и 4. Устав РС.

Такође, током ванредних заседања, питања се могу поставити и током других дана уколико подносилац захтева за ванредном седницом то предложи. „ На усмено постављено питање Влада, односно министар, усмено одговара. Ако је за давање одговора потребна одређена припрема, они то морају образложити а одговор народном посланику доставити у писаном облику у року до 8 дана“ (члан 206, став 1). Овај рок се у случају да је неопходно прикупљање већег броја података и сложенија анализа може максимално продужити на 30 дана, а писани одговор се доставља народним посланицима (без обзира на рок за одговор).

Након што министар или други представник Владе усмено одговори на питање, народни посланик има право на троминутни коментар одговора или на постављање додатног питања, након чега посланик има право да још једном прокоментарише одговор министра (у трајању од два минута).

Што се тиче тока седнице у дану за постављање посланичких питања, већ смо видели да излагање посланика који поставља питање може да траје највише три минута. На постављено усмено посланичко питање, министар, односно члан Владе усмено одмах одговара.

После датог одговора на посланичко питање, народни посланик који је поставио питање има право да, у трајању од највише три минута, коментарише одговор на своје питање или да постави допунско питање. По добијању одговора на допунско питање, народни посланик има право да се изјасни о одговору, у трајању од највише два минута.

Из одредаба Пословника се види да народни посланик има укупно осам минута на располагању, што је сасвим довољно да се информише о одређеној теми из надлежности министра или Владе или да усмери пажњу јавности на неки пропуст или неодговарајуће поступање члана Владе.

Није добро решење, међутим да члан Владе, који највише два пута може да говори поводом питања истог народног посланика није временски ограничен. Пошто је Влада обавезна да одговара од 16 до 19 часова (и то само једанпут месечно), може да се деси да министри својим дугим одговорима одузимају време од посланика и тако обесмисле институт „*Question time*“-а.

Свакако би требало временско ограничити и одговоре министара, на начин како је то учињено код другог облика посланичког питања - посланичких питања у вези с актуелном темом и тако искључити могућност опструкције од чланова Владе.

Пословник предвиђа и „посланичка питања у вези с актуелном темом“, која се постављају најмање једанпут месечно, на предлог посланичких група. Предлог посланичке групе „мора да садржи прецизно навођење актуелне теме о којој ће се постављати питања“³⁸, као и име и презиме надлежног министра или другог функционера који би требало да одговара на та питања, и мора се поднети бар три дана пре одржавања седнице. Одговарање на питања посланика може трајати до три часа (180 минута) и обавља се без обзира на број присутних посланика у сали.

Право да учествују у овом процесу имају сви посланици уз ограничење броја питања које посланик може да постави на три, као и њиховог трајања на три минута. Пословником се регулише и време које је на располагању министру (5 минута), као и број потпитања које посланици имају право да постављају. „У данима када министри одговарају на посланичка питања обезбеђује се директан телевизијски пренос“³⁹, што у великој мери утиче на начин на који посланици користе овај механизам.

Када говоримо о посланичким питањима, за већину испитаних посланика то је најинтересантнији механизам контроле извршне власти. У начелу, постоје разлике у схватању овог механизма између посланика позиције и опозиције. Пре свега, када је реч о правилима за коришћење овог механизма ту постоје одређене примедбе. Један део посланика сматра да су правила превише ригидна и да то доприноси изрежираности читавог догађаја, што онемогућава праву интеракцију и дијалог. Поред тога, један део посланика указао је на међународна искуства и решења, по којима је дозвољен дијалог између министра и посланика⁴⁰, као и скраћивање времена за питање и одговор на један минут чиме би се умањили политички говори са обе стране. Ово нас доводи до заједничке оцене посланичких питања – и позиција и опозиција верују да се питања постављају зарад бирача и ТВ публице, а не зарад контролисања извршне власти.

Тако се, по мишљењу припадника парламентарне већине, питања опозиције „своде на политиканство, на политичке памфлете, на критику владе“. Са друге стране, питања посланика већине су по систему „ја теби сердаре, ти мени војводи, да не кажем намештена“, односно имају за циљ да министар промовише одређено питање, најави улагање или неки

---

³⁸ Чл. 210. Устав РС.

³⁹ Чл. 215. Устав РС.

⁴⁰ нпр. случај Финске.

добар резултат који је постигло министарство. Такође, посланици често постављају питања која су важна за бираче из њиховог краја или јединице.

Посебан проблем представља присуство министара којима се постављају питања, јер је уверење опозиције да се често дешава да седници присуствују политички мање важни министри или они којима посланици не желе да поставе питања и „они могу само да кажу то није у нашој надлежности, окренућемо наше колеге, што максимално обесмишљава тај инструмент нацирања рада Владе“ .

Важан део евалуације посланичких питања јесу одговори које дају државни органи. Тако, на пример, један опозициони посланик сматра да на „бар 70% питања никада није добио одговор“ . У овом случају су и позициони посланици нешто критичнији према Влади: „Проблем настаје када они не желе да дају прави одговор, када они врло добро знају шта ви питате, али вам то не одговоре, већ добијете неки политички одговор. Е, онда доћи до праве информације није баш лако, није баш ни тешко. Са друге стране, увек можете да дођете до некога из министарства ко ће вам дати ту информацију, не знајући зашта вама то треба, али то је већ до довитљивости, што већ није систем, нажалост“ .

Наиме, Золтан Сенте (*Szente Zoltán*) наводи да се основна разлика између њих огледа у томе што се о одговору датом на посланичко питање не води пленарна расправа (или ако је то ипак случај она се своди на дијалог између посланика и министра) и о њему се не гласа.

Исто то је Слободан Јовановић пре деведесет пет година формулисао на следећи начин: „разлика између питања и интерпелације састоји се у томе, што се о питању не претреса и не гласа, а о интерпелацији се и претреса и гласа. Питање је дијалог између министра и питаача, и циљ је тога дијалога да се добију од министра извесна обавештења. Интерпелација је један напад посланика на министра, и циљ је тога напада да изазове скупштински претрес извесних министрових поступака. Тај претрес има да се заврши скупштинском оценом, повољном или неповољном, министрових поступака“ .

Док је значи интерпелација данас превасходно инструмент отворене политичке борбе, посланичко питање је најпрактичније средство прибављања информација. Ми бисмо још додали да је посланичко питање, за разлику од интерпелација, обично предмет скупштинског пословника, а ретко је предмет уставног регулисања (*materia constitutionis*) у упоредном праву.

Требало би истаћи да посланици већине често истичу неформалне канале информисања и утицаја на министарства као веома функционалне и као разлог што постављају мање питања Влади.

Постављање посланичких питања нема за директну последицу гласање скупштине о поверењу влади. За разлику од обичних или редовних посланичких питања, интерпелација се може сврстати у групу тзв. квалификованих посланичких питања. Основна разлика између посланичких питања и интерпелације састоји се у томе што на питање упућено неком од чланова владе следи одговор министра, без отварања расправе и без гласања о постављеном питању и одговору. Са друге стране, у случају интерпелације питање упућено влади доводи до отварања парламентарне дебате и до гласања.⁴¹

Форме које се примењују за постављање посланичких питања у западноевропским парламентарним системима су следеће:⁴²

- 1) питања у писаној форми;
- 2) усмена питања са дебатом или без дебате, као и усмена питања која се постављају у тачно одређено време за постављање питања (*question time*);
- 3) хитна питања;
- 4) питања која се постављају у сату (времену) за одређену тему (*topical hour*);
- 5) комитетска питања;
- 6) интерпелација са захтевом за гласање о поверењу;
- 7) интерпелација без захтева за гласање о поверењу;
- 8) питања влади;
- 9) буџетска питања.

Предмет посланичког питања произилази из интереса посланика, односно онога ко питање упућује. У већини парламентарних система постоји листа тзв. забрањених тема које, по правилу, не могу бити предмет посланичког питања јер се односе на приватни живот министра или упућују на личне импутације, нарочито у односу на трећу особу која није у прилици да одговори, као и уколико садрже ставове засноване на претпоставкама, односно, изражавање мишљења о некој ствари и слично.⁴³

---

⁴¹ Јовичић М., *Одговорност носилаца јавних функција*, Београд: Институт за упоредно право, 1968, стр. 45.

⁴² R. Hague & M. Harrop, *Comparative Government and Politics: An Introduction*, Palgrave Macmillan, 2004, p. 259.

⁴³ Пејић И., *нав. дело*, стр. 181.

Посланичко питање јесте једно од важнијих механизма контролне функције Народне скупштине Републике Србије . Међутим, поред његове велике важности и корисности, постоје схватања да се путем посланичких питања не остварује права интеракција и дијалог, већ се верује да се питања постављају зарад бирача и тв публике, а не зарад контролисања извршне власти, чему и служе посланичка питања.

Такође, јављају се и мишљења да посланичка питања не доводе увек до праве одговоре и циљане одговоре, већ се на одређена посланичка питања одговара углавном политички или са циљем да се истакне успешност одређеног министарства, док се занемарује права суштина посланичког питања, које би служило правој дебати и решавању одређеног проблем.

Без обзира на одређене недостатке и различита схватања, посланичко питање увек ће бити саставни део контролне функције Народне скупштине Републике Србије, односно механизам којим Народна скупштина остварује своју надлежност и врши функцију над радом Владе.

4.1.3. Интерпелација

Интерпелација, као инструмент контроле, формално је предвиђена пословничким правилима, али је она у пракси врло ретко коришћена.

Кад се говори о интерпелацији, треба имати у виду два момента: прво, у неким земљама у којима постоји процедура интерпелације, она нормално представља само једну од метода које омогућују парламенту да добије информације од владе и да је контролише и никако не представља једину информацију; друго, у оним земљама у којима је установа интерпелације непозната, да би се постигли идентични или слични циљеви, користе се аналогне процедуре, на пример: питања са писменим одговорима, питања са усменим одговорима, питања преко реда ("*private notice questions*"), предлози који се односе на дневни ред, дебата о прекидању седница ("*half-hour adjousmment*") и суштински предлози ("*substantive motins*").⁴⁴

---

⁴⁴ Крстић З., *Парламентарна контрола Владе*, Факултет политичких наука, Београд, 2008. стр. 10.

Реч „интерпелација" означава одређену парламентарну процедуру или писани документ који доводи до такве процедуре. Мора се правити јасна разлика између захтева за процедуром и саме процедуре. Право посланика да поднесе интерпелације обично гарантује устав или неки други основни закон једнаког значаја, док процедуру коју треба користити у уживању тог права одређује парламентарни пословник.

У неким земљама, интерпелација има облик писаног документа који подноси - са разликама од земље до земље - или појединац, посланик или група посланика, уз задовољење неких услова који су, обично, наведени у пословницима домова. Уколико се интерпелација подноси писмено, она се даје председнику дома. Она се, да би дошло до тзв. извесног броја правних и политичких последица, такође, шаље влади или одређеном министру.

Подношењу интерпелације се приступа ради следећих циљева:

1) добијања од владе информација или додатних појашњења о питањима која се налазе на дневном реду дома и за која посланик који подноси интерпелацију жели да чује владино мишљење;

2) отварања, уз пристанак дома, дебате о конкретном питању, током које се могу изразити и разменити мишљења о питању;

3) „парламентарног утицаја" на владу по питању неког проблема; г) постављања питања политичке одговорности владе или одређеног министра, тиме што се на крају дебате подноси предлог о изгласавању поверења или укора. У неким парламентима подношење интерпелације се врши ради једног или више од горе поменутих циљева.

Са друге стране, интерпелација се подноси у вези са радом Владе или неког министра са намером да се размотри одређено, конкретно формулисано питање.⁴⁵ Влада је у обавези да формулише свој одговор на интерпелацију у року од 30 дана, и тај договор се доставља народним посланицима. У случају да скупштина прихвати одговор Владе, наставља се са даљим радом.⁴⁶

У супротном, приступа се гласању о неповерењу Влади или министру. Такође, „претрес поводом одговора на интерпелацију мора да се заврши на седници на којој је започет. Поднета интерпелација може да се повуче до гласања о одговору на интерпелацију.

---

⁴⁵ Чл. 221. Устав РС.

⁴⁶ Орловић С., Лончар Ј., Спасојевић Д., Радојевић Д., *нав. дело*, стр. 56.

О питању које је било предмет интерпелације не може се поново расправљати пре истека рока од 90 дана од дана гласања.“⁴⁷

Институт интерпелације, као механизам заштите мањине у односу на владину већину, гарантован је и Уставом да најмање 50 народних посланика може поднети интерпелацију у вези за радом Владе или појединог члана Владе.⁴⁸ С обзиром на број посланика потребан за подношење интерпелације, оправдано је поставити питање да ли је овај институт могуће користити у реалним политичким оквирима.

Такође, интерпелација је квалификовано питање упућено члану владе или влади у целини. Код интерпелације, за разлику од посланичког питања, главно је претрес, дебата, док се посланичко питање поставља конкретно и на њега се даје одговор, па до дебате никако не може ни доћи.⁴⁹

Као инструмент политичке контроле интерпелација је мање ефикасна ако влада располаже снажном и јединственом парламентарном већином, чији политички програм она следи у својој активности. Тада је сасвим извесно да ће интерпелација бити искоришћена за потврду позиција владе и њену „политичку победу“. У нешто лабавијим односима снага интерпелација може аргументованом критиком у току скупштинске дебате да уздрма углед владе у редовима парламентарне већине и у јавном мњењу. На крају, влада може бити приморана да постави питање свог поверења или да сам парламент приступи гласању о поверењу влади.⁵⁰

4.14. Изгласавање неповерења Владе

Најснажније средство контроле и инструмент за покретање одговорности владе је захтев за гласање о неповерењу. Међутим, политичка композиција парламента и владе, која представља израз политичке већине у парламенту, умањили су ефекте овог уставног инструмента контроле. Да би се постигла равнотежа и омогућила контроле владе, услови за уношење предлога за гласање о неповерењу у дневни ред су, по правилу, врло једноставни.

---

⁴⁷ Пословник Народне скупштине члан 227

⁴⁸ Чл. 129. Устав РС.

⁴⁹ Марковић Р., *Уставно право, нав. дело*, стр. 280.

⁵⁰ Пејић И., *нав. дело*, стр. 179.

То значи да је у формалном смислу за парламентарну опозицију достижно и једноставно уложити предлог, али је тешко, или готово немогуће, оборити владу.⁵¹

Има мишљења да је то зато што „влади није потребна морална подршка опозиције“, односно, да влада не зависи од гласова опозиције.

Захтев за гласање о неповерењу влади истиче група посланика првенствено са циљем да се доведе до гласања о разрешењу владе, а ређе са циљем да изазове велику и утицајну парламентарну (или чак националну) расправу. У погледу правила гласања о поверењу преовлађује уставни принцип да већина свих чланова парламента, односно надлежног дома, треба да гласа за овакав предлог да би дошло до смене владе.

Када говоримо о изгласавању неповерења Владе гласање у том случају представља најстрожу санкцију коју Народна скупштина може да изрекне Влади.

То значи да, када би спровело успешно гласање о изгласавању неповерења Владе или члану Владе то би представљало њихову оставку.

Наиме, у Пословнику Народне скупштине је дефинисано следеће: „Предлог се подноси председнику Народне скупштине у писаном облику. У предлогу мора бити наведен разлог због кога се предлаже гласање о неповерењу. У предлогу мора бити назначен представник предлагача. Ако то није учињено, сматра се да је представник предлагача први потписани народни посланик.

Председник Народне скупштине овај предлог одмах доставља председнику Владе, односно њеном члану и народним посланицима“⁵².

Када се поднесе предлог Народној скупштини, Народна скупштина је у обавези да поднети предлог разматра на првој наредној седници, било да је предлог поднет о гласању о неповерењу Владе или о појединим члану Владе.

Овај поступак може покренути најмање 60 посланика, што је такође дефинисано Пословником Народне скупштине. А предлог који је поднет ради изгласавања неповерења Влади, скупштина разматра на првој наредној седници.

Уколико дође до тога, да се на седници није изгласало неповерење Влади, нови предлог о изгласавању се не може поднети у наредних 6 месеци.

---

⁵¹ M. Laver & K. A. Shepsle, „Government Accountability in Parliamentary Democracy”, in A. Przeworski, S. C. Stokes & B. Manin (eds.) *Democracy, Accountability and Representation*, Cambridge: Cambridge University Press, 1999, pp. 280–281.

⁵² Чл. 217, Пословник Народне скупштине

„Одмах по завршетку расправе о неповерењу Влади, или поједином њеном члану, приступа се гласању о предлогу“.⁵³

На крају целокупне процедуре приликом изгласавања неповерења Влади или поједином члану Владе, Народна скупштина је у обавези да одмах обавести председника Републике.

Уставни механизам гласања о неповерењу требало би формалноправно да обезбеди стабилну владу и правила игре у погледу позивања владе на политичку одговорност. У том циљу примењују се различита правила: од тренутка покретања поступка до гласања о неповерењу треба да протекне одређени временски период, извршна власт не може да користи уставно право на распуштање парламента док тече поступак гласања о неповерењу, могуће је ограничење рокова или постављање услова у погледу избора наследника на месту премијера и слично.⁵⁴

4.1.4 Анкетни одбори и комисије

Анкетни одбори (комисије), као вид парламентарне истраге, сматрају се делом парламентарне контроле. Они се баве узроцима и последицама догађаја, углавном оних проистеклих из политичких или економских разлога, али и оних који то нису али изазивају велику медијску пажњу. У складу са Пословником Народне скупштине Републике Србије, Народна скупштина може образовати анкетне одборе и комисије, као привремена радна тела, са циљем сагледавања стања у одређеној области и утврђивања чињеница о појединим појавама и догађајима. Састав ових радних тела, њихов задатак, као и рок за извршење задатка, утврђују се одлуком о њиховом образовању.⁵⁵

Међу механизмима парламентарне контроле које скупштина има на располагању, налазе се и привремена тела која спроводе парламентарне истраге – комисије и анкетни одбори.⁵⁶ Образује их Народна скупштина, најчешће *ad hoc*, како би сагледала стање у

---

⁵³ Чл. 218, став 4, Пословник Народне скупштине

⁵⁴ М. J.Bull, „Parliamentary Democracy in Italy”, *Parliamentary Affairs* 2004. Vol. 57. No. 3. p. 558.

⁵⁵ Манић Ј., Леденичан В. Б., Вујачић М., *Јачање надзорне улоге Народне скупштине Оквир за расправу*, Новембар 2015, стр. 35.

⁵⁶ Текст представља одломак из истраживања о спровођењу законодавне и контролне функције Народне скупштине Републике Србије, које је објављено у оквир пројекта „Цивилно друштво за одговорну власт“: Тепавац, Тара, Народна скупштина Републике Србије: Храм или параван демократије?, ЦРТА, 2019.

одређеној области, утврдила чињенице и прикупила податаке⁵⁷ „о неком важном проблему од јавног интереса или о неком питању везаном за рад извршне власти (шефа државе, владе, министара)” , односно како би „стекла свеобухватан увид у активности извршне власти за које се сматра да могу довести до грубе повреде законских процедура и неправилности у раду које производе или би могле проузроковати негативне друштвене последице”

Разликују се према томе ко их сачињава, наиме анкетни одбори образују се из редова посланика, док у раду комисије осим посланика учествују и представници органа и организација, стручњаци и научници.

Улога народних посланика веома је важна за делотворан рад ових тела, с обзиром на то да им омогућава да се „на појединачном плану позабаве контролом и надзором конкретних тела власти и области њихове делатности”.⁵⁸

Такође, анкетни одбори имају право да узимају потребне податке, исправе, обавештења од појединца које су им потребне. Обзиром на то, да анкетни одбори имају напред наведено право, те сходно томе представници државних органа и организација дужни су да се одазову позиву анкетних одбора и да дају све потребне податке, исправе и обавештења.

Према Пословнику Народне скупштине Републике Србије, председник одбора има следећа овлашћења:

1. сазива седницу одбора и председава седници одбора;
2. усклађује рад одбора са другим одборима и радом Народне скупштине;
3. сарађује са председником Народне скупштине, председницима других одбора и представницима државних органа у вези са питањима из делокруга одбора;
4. стара се о томе да се сви примљени материјали без одлагања доставе свим члановима одбора;
5. предлаже одбору поступање у вези с иницијативама, петицијама, представкама и предлозима који се односе на питања из делокруга одбора;
6. стара се о спровођењу закључака одбора;
7. обавља и друге послове утврђене овим пословником.⁵⁹

---

⁵⁷ Пајванчић М., *Парламентарно право*, Фондација Конрад Аденауер, Београд: 2008, стр. 90.

⁵⁸ Урошевић Б., *Државно управљање*, Београд, 2015, стр. 85

⁵⁹ Чл. 70, Пословник Народне скупштине

На седницама које води председник, води се записник. Записник мора садржати податке о раду на седници, имена присутних и одсутних чланова, имена других лица која се присутна, предлоге, као и резултати гласања. Приликом вођења седнице, примењују се правила која су прописана Пословником Народне скупштине.

Обзиром на то да се анкетни одбори састоје од одборника, према Пословнику Народне скупштине, анкетни одборници су обавези да учествују у раду одбора.

Наиме, уколико дође до било какве спречености за рад неког члана одбора, одборник је у обавези да благовремено обавести свог заменика и председника одбора.

Приликом одржавања седница, учесници према Пословнику имају различито време за давање предлога и изјашњавања. Наиме, Пословник ову ситуацију дефинише на следећи начин:

„Народни посланик из посланичке групе која има члана одбора, има право да говори у оквиру времена предвиђеног за члана одбора из исте посланичке групе, у договору са чланом одбора.

Народни посланици из посланичке групе која нема члана одбора, имају право да говоре укупно до 10 минута.

Самостални народни посланик, који није члан одбора, има право да говори укупно до пет минута.

Члан одбора може да уступи време из става 1. овог члана другом члану одбора, односно народном посланику.“⁶⁰

Напред, наведено време, које је одређено за поједине учеснике, чланове, на седницама не мора се искористити у потпуности.

Такође, Народна скупштина је, од увођења вишестраначког система, образовала већи број анкетних одбора. Неки од њих су: анкетни одбор који је разматрао поступак приватизације предузећа „Књаз Милош“ из Аранђеловца, анкетни одбор који је формиран ради утврђивања истине о новорођеној деци несталој из породици у више градова у Србији, анкетни одбор који је разматрао околности покушаја атентата на Вука Драшковића, анкетни одбор који је испитивао малверзације у „ЕПС“-у итд.⁶¹

---

⁶⁰ Чл. 75, Пословник Народне скупштине

⁶¹ Манић Ј., Леденичан В. Б., Вујачић М., *нав. дело*, стр. 36.

Последње образовани био је анкетни одбор који се бавио утврђивањем чињеница о начину трошења средстава буџета Републике Србије на територији Аутономне покрајине Косово и Метохија, у периоду од 2000. до 2012. Заједничко за све ове анкетне одборе је чињеница да на крају свог рада нису довели до озбиљнијих промена и даљег расветљавања догађаја које су сагледавали. Један од могућих разлога за то је, тај што ова материја није регулисана посебним законом или евентуално уставом, како је предвиђено у неким европским земљама и што сам институт није довољно прецизно дефинисан Пословником Народне скупштине.

Оштрина инструмената парламентарне контроле ослабила је у развоју парламентарне демократије. Парламентарна већина ретко користи могућност да обара „своју“ владу, а опозиција спорадично користи посланичка питања више као одговор бирачима о испуњавању њихових очекивања. Влада користи своју позицију да покаже могућности сопственог програма и директно комуницира са бирачима. Позиција владе и њено поверење постало је предмет општих народних избора, на којима премијер проверава поверење код бирача у стабилним и партијски структурираним системима.

Анкетни одбори (комисије) као парламентарни инструменти контроле можемо рећи да су од великог значај. Њихов значај се огледа у ширем и стручнијем сагледавању одређених, појава, ситуација и стања. Због њиховог великог значаја, требало би се стално и у континуитету радити на подизању њиховог квалитета, како би се резултати њиховог рада подигли на одговарајућем нивоу .

4.2. Надзор над радом служби безбедности

Парламент у спровођењу своје контролне улоге обавља надзор над радом следећих служби и институција:⁶²

- 1) Владе;
- 2) служби безбедности;
- 3) Гувернера НБС;
- 4) заштитника грађана.

---

⁶² Чл. 15. Закон о Народној скупштини

Поред надзора над извршном влашћу, парламент контролише и низ појединачних елемената система власти, као и друштвених процеса који су битни за јавност. Он то обавља преко војних, сталних и привремених радних тела.

Устав, Закон о основама уређења служби безбедности, Закон о безбедносно-информативној агенцији и Пословник Народне скупштине представљају правни оквир за парламентарну контролу служби безбедности у Републици Србији. Устав Републике Србије у члану 99, ст. 6 предвиђа да национални парламент „надзире рад служби безбедности“.

Закон предвиђа да је рад служби безбедности под демократском цивилном контролом Народне скупштине, председника Републике, Владе, Савета за националну безбедност, других државних органа и јавности, у складу са законом.⁶³

Службе безбедности (обавештајне службе) у Србији представљају специјализоване релативно самосталне државне институције овлашћене да законским, јавним и тајним начинима и средствима прикупљају обавештајне податке и информације о другим државама или њеним институцијама, као и о могућим противницима. Оне својом активношћу, самостално или у сарадњи са другим државним органима, спроводе део државних и политичких циљева земље везаних за безбедност

У Републици Србији постоје три службе безбедности, једна цивилна – Безбедносно-информативна агенција (БИА), и две војне – Војнобезбедносна агенција (ВБА) и Војнообавештајна агенција (ВОА).

БИА представља организацију Владе Републике Србије са статусом правног лица која обавља послове везане за заштиту безбедности Републике Србије и за откривање и спречавање делатности усмерених на подривање или рушење Уставом утврђеног поретка Републике.

Она истражује, прикупља, обрађује и процењује безбедноснообавештајне податке и сазнања који су значајни за безбедност Републике Србије и информише надлежне државне органе о тим подацима. Одбор за контролу служби безбедности Народне скупштине нарочито надзире уставност и законитост служби безбедности, надзире усклађеност рада служби безбедности са стратегијом националне безбедности, стратегијом одбране и безбедносно-обавештајном политиком Републике Србије; надзире поштовање политичке,

---

⁶³ Јелена Манић Ј., Леденичан В. Б., Вујачић М., *нав. дело*, стр. 37.

идеолошке и интересне неутралности у раду служби безбедности; нацире законитост примене посебних поступака и мера за тајно прикупљање података; надзире законитост трошења буџетских и других средстава за рад; разматра и усваја извештаје о раду служби безбедности; разматра предлоге закона, других прописа и општих аката из надлежности служби безбедности, покреће иницијативе и подноси предлоге закона из надлежности служби, разматра предлоге, петиције и представке грађана који су упућени Народној скупштини у вези са радом служби безбедности и предлаже мере за њихово решавање и о томе обавештава подносиоца; утврђује чињенице о уоченим незаконитостима или неправилностима у раду служби и њихових припадника и о томе доноси закључке и извештава Народну скупштину о својим закључцима и предлозима.

Уколико Одбор одлучи да на седницу позове директора службе безбедности, дужан је да се одазове, а ако је спречен да присуствује седници, дужан је да на седницу упути свог заменика, односно овлашћеног представника. Седнице Одбора могу бити затворене за јавност. У том случају председник Одбора обавештава јавност о раду Одбора, сагласно одлукама донетим на седници Одбора.

Директор службе безбедности подноси Одбору извештај о раду службе (редован извештај) најмање једном у току редовног заседања Скупштине, а по потреби или на захтев Одбора подноси и ванредни извештај.

Чланови Одбора и лица која учествују у његовом раду дужни су да штите и чувају поверљиве информације до којих дођу у раду Одбора и после престанка чланства, односно рада у Одбору. Чланови Одбора потписују изјаву о обавези чувања тајне после избора у Одбор, а лица која учествују у раду Одбора – пре почетка ангажовања у Одбору.

Одбор за контролу служби безбедности, на пример, који представља стално радно тело парламента, непосредно контролише сектор безбедности.⁶⁴

Народни посланици као појединци, а и као припадници посланичких група, поседују бројне инструменте контроле. Ту су на пример посланичка питања, гласање о поверењу влади и друго. Појединачни рад посланик у комисијама и анкетним оборима дозвољава им да се баве контролом и надзором над конкретним телима у власти и у областима своје

---

⁶⁴ Миленковић, Д., Копривица, С., Тодорић, В. *Контрола служби безбедности*, Београд, Центар за нову политику, 2011, стр. 26.

делатности. Свака контрола у парламенту је истовремено спољна и политичка контрола управе.

Контролна улога парламента је веома битна, још је Монтескје рекао како је права улога парламента да врши надзор и контролу над владом и да открива злоупотребе у поступању извршних власти. Рад владе мора бити видљив и транспарентан.⁶⁵ Парламент својим системима контроле треба то да осигура. Снага парламента је гарант слободе читавог народа. У модерно време, ова функција је непромењена, само се мењају инструменти који су расположиви за ту сврху. Они се морају развијати како би били ефикаснији и пратити време у ком се примењују.

Под парламентарном контролом служби безбедности подразумева се контрола служби безбедности коју врши Народна скупштина. Ту контролу утврдио је Устав Републике Србије из 2006. године, а поред њега и неки други закони и подзаконски акти.

Закони и подзаконска акта који уређују ову област су:

1. Закон о народној скупштини из 2010.
2. Пословник народне скупштине из 2010.
3. Закон о основама уређења служби безбедности из 2007.
4. Закон о Безбедносно-информативној агенцији из 2002.
5. Закон о Војно-обавештајној агенцији и Војно-безбедносној агенцији из 2010.

Парламентарна контрола може се посматрати у ужем и у ширем смислу.

У ширем смислу, Народна скупштина контролу безбедносних служби обавља на следеће начине:

1. Доноси законе којима се врши регулација надлежности, рада и контроле безбедносних служби, организације тих служби и релација служби безбедности са осталим државним органима.
2. Одређује и контролише износ буџета служби безбедности.
3. Разматра извештаје независних органа.
4. Формирају се контролна тела која скупштина одабира и разрешава дужности, а та контролна тела имају извесна овлашћења која им допуштају да у одређеној мери врше контролу служби безбедности.

---

⁶⁵ Монтескје, Ш. Л., *О духу закона*. Београд: Филип Вишњић, 1989, стр. 110.

Када говоримо о парламентарној контроли у ужем смислу те речи, она се односи на рад надлежног одбора Народне скупштине којом се врши надзор над активностима тајних служби. Ова форма контроле свакако је најбитнија и зато ћемо је посебно обрадити. Најважнију ролу у вршењу надзора над службама безбедности коју обавља Народна скупштина Србије, има посебно стално радно тело парламента, а то је Одбор за контролу служби безбедности .

Народна скупштина може основати одбор за сваку област, она има право на то. То је право од круцијалног значаја јер одбори бирају дневни ред својих састанака, могу спроводити саслушања и могу захтевати да на овим састанцима буду присутни министри и други државни функционери. Народни посланици се често суочавају са недостатком политичке воље за вршење ефикасног надзора над службама безбедности.

Ово је повезано са питањима:

1. ауторитета народне скупштине
2. личног интегритета посланика
3. демократичношћу странака
4. професионалношћу
5. политичким приоритетима.

Због свега овога је тешко унапредити политичку вољу да се контрола врши.

Устав је највиши правни акт једне земље. Њиме се детаљније не разрађују начини на које парламент може вршити надзор. Ово је детаљније дефинисано Законом о Народној скупштини. Њиме се дефинише доношење аката и други поступци у скупштини, као и да се они детаљније уређују Пословником Народне скупштине.

Један од наведених поступака је и поступак контроле над радом служби безбедности. У Закону о Војнобезбедносној агенцији прописано је да Народна скупштина обавља надзор над активностима ВБА сходно одредбама закона који уређују службе безбедности у Републици Србији.

4.2.1. Контрола Гувернера НБС

Функционисање савремене привреде не може се замислити без активности банака и небанкарских финансијских институција. Као финансијски посредници, ове институције

емитовањем различитих финансијских инструмената мобилишу слободна финансијска средства, која даље алоцирају у одговарајуће финансијске пласмане. Обављајући ову функцију, финансијске институције истовремено утичу и на ниво привредне активности, структуру привреде, ниво запослености и макроекономску стабилност.⁶⁶

Због изузетног значаја који има за функционисање привреде, финансијски сектор изложен је снажној интервенцији државе. У литератури, интервенција се традиционално оправдава постојањем екстерналија (појавом да крах једне финансијске институције може да угрози стабилност читавог финансијског система), асиметричних информација (потрошачи располажу са мање информација од финансијских институција) и чињеницом да су финансијске институције у прилици да стекну огромну тржишну моћ коју могу да злоупотребе.⁶⁷

Државе настоје да исправе ове тржишне грешке контролом финансијског сектора, односно постављањем правила која су обавезујућа за све финансијске институције, почев од дефинисања услова који морају бити испуњени да би једна организација могла да обавља послове финансијског посредника, па до посебних захтева у погледу делатности финансијских институција, својинске структуре и захтева у погледу адекватности капитала. Саставни део регулације финансијског сектора представља систем супервизијског надзора. Модели супервизије разликују се од земље до земље и подложни су променама током времена, али оно што је карактеристично за све то је да централна банка представља институцију која је увек, било директно било индиректно, укључена у овај процес.

Таква улога јој припада због природе задатака који су јој поверени (монетарна и финансијска стабилност), али и због чињенице да је реч о институцији која располаже потребним вештинама и ресурсима за благовремено прикупљање и обраду информација и лоцирање ризика у финансијском систему. Рад је структуриран тако да се, након анализе модела финансијске супервизије, разматрају специфичности организације контролне функције Народне банке Србије.

---

⁶⁶ Голубовић С., Контролна функција Народне банке Србије, *Зборник радова Правног факултета у Нишу* | Број 74 | Година LV | 2016, стр. 175.

⁶⁷ Исто.

4.2.2. Контрола парламента над радом Заштитника грађана

Заштитник грађана је независан, персонализован, *sui generis* државни орган који у посебном поступку регулише рад органа управе и стара се о заштити и унапређењу људских и мањинских права и слобода.⁶⁸

Надлежност Заштитника грађана јесу управо контрола рада органа управе и старање о заштити и унапређењу људских и мањинских права и слобода. Често се за Заштитника грађана каже да је његов задатак да штити грађане од неоправданог задирања (државне) власти у њихова права. И сами грађани, приликом подношења притужби Заштитнику грађана, руководе се у великом броју случајева поменутиим начелом.

Истина је, међутим, да су све три традиционалне гране власти ван досега Заштитника грађана. Заштитнику грађана Републике Србије законом је забрањено да контролише рад Народне скупштине, Владе, председника Републике, Уставног суда, судова и јавних тужилаштва. Односно, овде је управо реч о томе да Народна скупштина контролише рад Заштитника грађана.

Његове контролне надлежности ограничене су искључиво на носиоце јавних овлашћења који обављају управну делатност (органи државне управе, орган надлежан за правну заштиту имовинских права и интереса Републике Србије, органи и организације, предузећа и установе којима су поверена јавна овлашћења) и простиру се и на законитост (коју већ контролишу судови) и на друге аспекте њиховог рада (целисходност, правичност, ефикасност, економичност и сл.).

То је традиционална надлежност која се поверава Заштитнику грађана, премда бисмо, упоређујући решења од једне до друге државе, свакако уочили разлике, често веома значајне по питању обима овлашћења која су поверена овој институцији (која иду дотле да се у неким земљама, као што је Шведска, Заштитнику грађана поверава и контрола рада правосудних органа).

Уставно регулисање ове институције значајно је из разлога препознавања њене важности и доприноси њеној независности.

---

⁶⁸ Петковић Милошевић В., Различита схватања положаја и надлежности Заштитника грађана Републике Србије“, *НБП: Наука, безбедност, полиција*, бр. 1 2018., стр. 15-34.

Имајући у виду Уставом дефинисане надлежности, можемо рећи да Заштитник грађана припада тзв. „хибридном моделу омбудсмана“.⁶⁹ Његова надлежност простире се на подручју читаве државе. Заштитника грађана бира и разрешава Скупштина, и он за свој рад одговара Скупштини. Заштитник грађана бира се на пет година и исто лице може бити највише два пута бирано на ову функцију.

Старање о заштити и унапређењу људских и мањинских права и слобода, с друге стране, спадају у ред овлашћења која се новије време поверавају Заштитнику грађана и последица су:

- 1) јачања свести о значају заштите људских и мањинских права,
- 2) признања да неправилан, манљив рад носилаца јавних овлашћења често за последицу има повреду права и слобода елементарног типа,
- 3) потребе модерних држава да константно усавршавају своје прописе и праксе на овом пољу, при чему је институција Заштитника грађана, по природи ствари, погодна да јој делом буде поверена ова делатност.

Заштитник грађана подноси Скупштини редован годишњи извештај у коме се наводе подаци о активностима у претходној години, подаци о уоченим недостацима у раду органа управе, као и предлози за побољшање положаја грађана у односу на органе управе.⁷⁰

Извештај о раду се подноси најкасније до 15. марта наредне године и објављује се у Службеном гласнику Републике Србије и на Интернет страници Заштитника грађана, а доставља се и средствима јавног информисања.

У току године Заштитник грађана може да подноси и посебне извештаје, ако за тим постоји потреба.

На основу наведеног, закључујемо да Заштитник грађана има јако значајну улогу као самостални орган, те се приликом доношења Закона о Заштитнику грађана Србија прикључила великом броју земаља које имају омбудсмана . У једној правној држави, постојање Заштитника грађана је од велике важности, јер готово да не постоји земља у којој свакодневно не долази до нарушавања основних људских права и слобода, од стране бројних државних органа и институција.

---

⁶⁹ Настић М. , Омбудсманско деловање у заштити људских права, *Зборник радова, Правни факултет Нови Сад 2/ 2019.* стр. 492

⁷⁰ Предлог закона о заштити грађана.

Наиме, заштитник грађана није ту да спроводи истражни поступак, већ да својим ауторитетом укаже на евентуални проблем, као и на то да, државни органи, организације и институције правилно примењују све прописе и законе.

5. УЛОГА НЕЗАВИСНИХ ДРЖАВНИХ ОРГАНА У СПРОВОЂЕЊУ КОНТРОЛНЕ ФУНКЦИЈЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Уставом Републике Србије и одговарајућим законима успостављени су државни органи, организације и тела којима је поверена контрола над радом извршне власти или поједини послови из домена извршне власти које обављају као поверене.⁷¹

Ови државни органи и организације најчешће су издвојени из Владе, као независни државни органи. Они своје послове обављају самостално, на основу закона којима је уређено њихово оснивање и делокруг рада, и за свој рад одговорни су само Народној скупштини. Народна скупштина обавештава се о њиховом раду путем извештаја које најмање једном годишње подносе Народној скупштини на разматрање.

У извештајима Народној скупштину обавештавају о свом раду и о раду органа јавне власти, као и о уоченим пропустима, са препорукама за њихово отклањање. Извештаји садрже и оцену о спровођењу закона и других прописа, као и сугестије да је из одређених разлога потребно извршити измене и допуне важећих закона и других прописа.

Извештаје које Народној скупштини подносе независни државни органи регулисани су и Пословником народне скупштине.

У члану 238 Пословника Народне скупштине дефинисано је да, извештај независних државних органа управо служи да штити права грађана и контролише рад органа државне управе, органа надлежног за правну заштиту имовинских права и интереса Републике Србије, као и других органа и организација, предузећа и установа којима су поверена јавна овлашћења; обезбеђује право на доступност информација од јавног значаја и заштиту података о личности; штити равноправност грађана; обавља ревизију јавних средстава, као и државни орган за борбу против корупције, разматра надлежни одбор.

Обзиром на то да путем извештаја функционише однос између независних државних органа и Скупштине Републике Србије, они су од великог значаја, те се сваки извештај мора подносити благовремено и у року. Ово је нарочито значајно када говоримо о извештајима које подноси Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности и Заштитник грађана. Ова два независна државна органа обављају јако важне функције које

---

⁷¹ <http://www.parlament.gov.rs/upload/documents/brochures/Kontrolna%20funkcija%20SRB.pdf>, приступљено: 30.4.2024.

се тичу самих грађана, као што је управо заштита људских права . Те се приликом подношења њихових извештаја и те како треба разматрати на време и у року, као и то да се такви извештаји морају на време поднети Скупштини, како би се одлучивало о појединим проблемима и правилном спровођењу закона.

Такође, поједини од ових органа законом су овлашћени да предлажу законе из своје области или да о предлозима закона дају мишљење. Поред независних државних органа, организација и тела, законом су основани и други органи који су организационо везани за надлежно министарство или Владу, али су на основу закона такође дужни да најмање једном годишње Народну скупштину, самостално или преко Владе, извештавају о свом раду и стању у области за коју су надлежни.

Независни државни органи, организације и тела који су одговорни само Народној скупштини, као и други законом установљени органи и организације, који поред Владе и надлежног министарства извештавају и Народну скупштину, основани су у областима које су од нарочитог значаја за државну безбедност, јавне финансије и располагање крупним државним ресурсима (енергетика, природна добра, радиодифузија и телекомуникације), као и у циљу доследног спровођења уставних начела којима је грађанима загарантована заштита људских и мањинских права и забрањена свака дискриминација, а правним лицима загарантована слобода предузетништва, једнак правни положај на тржишту и слободна конкуренција.

На основу Устава Србије, независни, односно самостални државни органи који су одговорни за свој рад Народној скупштини и подносе годишњи извештај о свом раду јесу:

- 1) Народна банка Србије,
- 2) Државна ревизорска институција,
- 3) Заштитник грађана,
- 4) Високи савет судства,
- 5) Републички јавни тужилац и
- 6) Државно веће тужилаца.

Други државни органи, организације и тела, који су основани законима Народне скупштине а у обавези су да Народној скупштини подносе извештаје о раду, јесу:

- 1) Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности,
- 2) Повереник за заштиту равноправности,

- 3) Фискални савет,
- 4) Комисија за хартије од вредности,
- 5) Фонд за развој Србије (преко Владе),
- 6) Савет РРА,
- 7) Радиодифузна установа Србије,
- 8) Радиодифузна установа Војводине,
- 9) Управни одбор Републичке агенције за телекомуникације,
- 10) Комисија за заштиту конкуренције,
- 11) Управа за јавне набавке,
- 12) Републичка комисија за заштиту права у поступцима јавних набавки,
- 13) Национални просветни савет, Савет за стручно образовање и образовање одраслих, Здравствени савез Србије,
- 14) Комисија за контролу извршења кривичних санкција,
- 15) Безбедносно-информативна агенција,
- 16) Војнобезбедносна агенција и Војнообавештајна агенција,
- 17) Савет Агенције за енергетику Србије,
- 18) Агенција за заштиту животне средине (преко Владе),
- 19) Републичка агенција за поштанске услуге и
- 20) Агенција за осигурање депозита.

Обзиром на то да су независни државни органи у обавези да подносе извештаје Народној скупштини, управо њихов значај истиче и Душан Спасојевић, а то је да у свакој земљи која се назива демократском, требало би да постоји добра професионална сарадња између парламента и независних тела која се баве одговорношћу и интегритетом владе. Да би ти односи били функционални и да би постојање независних тела имало своју сврху, није довољно само да они подносе годишње извештаје Народној скупштини, већ се они морају озбиљно разматрати и морају бити учињени напори да се закључци Скупштине, проистекли из извештаја, доследно примењују.

У Републици Србији, то још увек није случај. Иако је значај извештаја независних органа изузетно велики, ефекти које они производе још су увек релативно мали. За то постоји неколико разлога. Најпре, мали је број народних посланика код којих је развијена свест о значају овог механизма у контроли извршне власти. Неким посланицима који

припадају владајућој странци често је важнија њихова политичка припадност, него улога коју имају као представници народа, што директно указује на доминацију партија и партијских елита над парламентом .

Чак и онда када су неки посланици странака владајуће коалиције заинтересовани за коришћење контролних механизма, та заинтересованост проистиче из сасвим погрешних разлога.

Најчешћи разлог представља свест да ће резултати владања утицати на грађане на следећим изборима, док је секундарни разлог често унутарпартијска борба за превласт. Разумљиво би било да посланици опозиције имају развијенију свест о важности ових питања, међутим и они често виде контролне механизме као канале за слање својих политичких порука, а не за реалну контролу и ограничење извршне власти.⁷²

---

⁷² Спасојевић, Д, Контролна функција Народне скупштине Републике Србије, у Демократске перформансе парламената Србије, Босне и Херцеговине и Црне Горе, Београд, Сарајево, Подгорица, (2012)

ЗАКЉУЧАК

Парламент је институција са великим достојанством и поштовањем готово у свим демократским државама. Посебно је важан за демократизацију посткомунистичких друштава. Како истиче Сартори: „Државе које изађу из диктатуре могу имати мало избора поред парламентарног“.

Уставним решењима и парламентарном праксом, репрезентативна функција парламента је у значајној мери нарушена. Практично, посланик је сведен на заступника своје посланичке групе или странке, уместо да буде заступник интереса бирача. Углед и легитимност парламента угрожавају чести трансфери посланика и одузимање мандата. Кроз увид у обављање својих основних деланости може се изнова утврдити да парламент губи контролу над сопственом агендом и да је снажна тенденција супрематије (превласти) егzekутиве (извршне власти). Партије, а не посланици, су главни актери, како у обликовању парламента, тако и у његовом раду.

Народној скупштини Србије предстоји велики посао у погледу хармонизације великог прага законских прописа, као предуслова у процесу придруживања Европској унији. Између императива споља и својих унутрашњих противуречности, Скупштина Србије ће симултано морати да у ходу унапређује свој рад и води рачуна о интересима оних који су је изабрали, како не би све више тонула у сервис владе и владајућих партија. Парламент је јак само у Уставу, али је испражњен од реалне моћи. Уставна и реална моћ парламента не кореспондирају. Ако, по Уставу, „Влада утврђује и води политику“, у којој мери парламент обликује јавне политике? Учинак и унутрашњи капацитети парламента многоме зависе од спољне стабилности система у коме делују.

Са скупштинске говорнице се води кампања, али у последње време се назире и могући правци обликовања базичног консензуса. По новом Уставу, народни посланик не може обављати друге јавне функције у извршној власти. Један од важних задатака јесте оспособљавање парламента да обавља своје основне функције и да му се врати позиција која му у подели власти припада.

Основне вредности нашег друштва, као демократског, заснивају се на поштовању људских и мањинских права и слобода свих грађана, и начелима поделе власти и владавине права. Народна скупштина је највише представничко тело и носилац уставне и законодавне власти, а поверене су јој представничка, законодавна, изборна и контролна функција. Њена

примарна надлежност је доношење закона, који у највећој мери одговарају потребама друштва и узимају у обзир брзе и сталне промене друштвених околности.

У нашем политичком и уставном систему Народна скупштина представља делотворну институцију, која обезбеђује утицај грађана на развој политика и праћење делотворности њиховог остваривања. Одговорност свих народних посланика састоји се и у томе да доследно обављају парламентарну контролу над свим институцијама и организацијама које су за свој рад одговорне Народној скупштини. Парламентарни надзор обезбеђује окосницу идеје демократског управљања друштвом и од суштинске је важности за остваривање модела „доброг управљања“ који карактерише поузданост, одговорност и јавност рада свих органа јавне управе, односно државе.

Демократско управљање друштвом почива на поштовању јавног добра и јавног интереса и одговорности функционера и државних службеника за учињено. Успешно остваривање контролне функције Народне скупштине требало би да понуди јасне смернице извршној власти за повећање ефикасности и побољшање квалитета услуга које пружа грађанима. Ово значи, пре свега, да обезбеди институционалну подршку у борби против корупције, могућност грађана да отворено испитају оно што се дешава унутар политичких процеса, на ширем друштвеном плану и доведе до стварања кодекса понашања који ће се примењивати у оквиру јавног сектора.

За успешно остваривање ове функције Народне скупштине несумњиво је потребна потпуна ангажованост како законодавне тако и извршне власти, свих органа и организација у остваривању њихових надлежности, као и независних државних органа, организација и тела, удружења грађана, стручних организација, медија и јавности у најширем смислу, као и сваког грађанина понаособ.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] A. Tomkins, *Public Law*, Oxford: Oxford University Press, 2003.
- [2] Архив Србије, фонд Илије Гарашанина 5/1835.
- [3] Бојанић Б., *Парламент у уставном развоју Србије*, докторска дисертација, Косовска Митровица 2016.
- [4] „Цивилно друштво за одговорну власт“: Тепавац, Тара, Народна скупштина Републике Србије: Храм или параван демократије?, ЦРТА, 2019.
- [5] Вучетић С. *Нови Устав Србије*, Преглед – Република Србија, 2006.
- [6] Драгојловић Н., Вучковић Н., *Парламент и спољна политика ка унапређеној дебати и ефективном надзору*, Београд 2016.
- [7] Голубовић С., *Контролна функција Народне банке Србије*, Зборник радова Правног факултета у Нишу | Број 74 | Година LV | 2016.
- [8] Hague R., Harrop M., Breslin S., *Revolution, Ideology and Political Change*, 1998.
- [9] Hague R., Harrop M., *Comparative Government and Politics: An Introduction*, Palgrave Macmillan, 2004.
- [10] Јовичић М., *Одговорност носилаца јавних функција*, Београд: Институт за упоредно право, 1968.
- [11] Крстић З., *Парламентарна контрола Владе*, Факултет политичких наука, Београд, 2008.
- [12] M. J. Bull, „Parliamentary Democracy in Italy”, *Parliamentary Affairs* 2004. Vol.57.No. 3.
- [13] M. Laver & K. A. Shepsle, „Government Accountability in Parliamentary Democracy”, in A. Przeworski, S. C. Stokes & B. Manin (eds.) *Democracy, Accountability and Representation*, Cambridge: Cambridge University Press, 1999.
- [14] Pásztor V.. *Правни факултет за привреду и правосуђе*, Универзитет Привредна Академија, Нови Сад Посланичко питање и унапређење политичке одговорности владе у парламентарном систему.
- [15] Paul Slik with Rhodni Walters, *How Parliaments Works*, London – New York 1992.
- [16] Манић Ј., Леденичан В. Б., Вујачић М., *Јачање надзорне улоге Народне скупштине* *Оквир за расправу*, Новембар 2015.

- [17] Марковић Р., *Уставно право*, Београд 2011.
- [18] Марковић, Р., *Уставно право и политичке институције*, Правни факултет Универзитета у Београду и Службени гласник, Београд, 2009.
- [19] Миленковић, Д., Копривица, С., Тодорић, В. *Контрола служби безбедности*, Београд, Центар за нову политику, 2011.
- [20] Мирковић З., *Српска правна историја*. Београд: Универзитет у Београду - Правни факултет, 2017.
- [21] Михајловић В., *Уставно право*, Краљево, 2009.
- [22] Монтескје, Ш. Л., *О духу закона*. Београд: Филип Вишњић, 1989.
- [23] Настић М., „Непосредно учешће грађана у поступку промене устава“, у зборнику: Ревизиона власт у Србији – процедурални аспекти уставних промена (приредили: Шарчевић Един, Симовић Дарко), Фондација Центар за јавно право, Сарајево, 2017.
- [24] Настић М., Омбудсманско деловање у заштити људских права, *Зборник радова, Правни факултет Нови Сад 2/2019*.
- [25] Николић П., *Уставно право*, Савремена администрација, Београд, 1997.
- [26] О Милетиној буни види више: Д. Поповић, *Прапочетак српскога парламентаризма*, Београд 1996. стр. 75-80; Зборник радова, Одјели Сретења, Крагујевац 2006. стр. 25-26, Зборник радова, 150 година од доношења Сретењског устава, Крагујевац 1985.
- [27] Орловић С., Лончар Ј., Спасојевић Д., Радојевић Д., *Побољшање демократских перформанси Народне скупштине Републике Србије*, Београд 2012.
- [28] Пајванчић М., *Парламентарно право*, Фондација Конрад Аденауер, Београд: 2008.
- [29] Пајванчић, М., *Уставно право – уставне институције*, Правни факултет у Новом Саду, Нови Сад, 2007.
- [30] Пејић И., Контролна функција парламента, *орловић*
- [31] Петковић Милошевић В., Различита схватања положаја и надлежности Заштитника грађана Републике Србије“, *НБП: Наука, безбедност, полиција*, бр. 1 2018.
- [32] Поповић, Д., Јевтић Д., *Народна правна историја*. Правни факултет Универзитета у Београду. Центар за издаваштво и информисање, 2009.
- [33] Симић Д., *Парламент и демократија*, Факултет политичких наука Универзитета у Београду, 2015.

- [34] Спасојевић, Д, Контролна функција Народне скупштине Републике Србије, у Демократске перформансе парламената Србије, Босне и Херцеговине и Црне Горе, Београд, Сарајево, Подгорица, (2012)
- [35] Урошевић Б., *Државно управљање*, Београд, 2015.
- [36] Фридрих К. Ј., *Конституционална демократија - теорија и пракса у Европи и Америци*, ЦИД, Подгорица, 2005.

Правни извори:

- [37] Закон о Народној скупштини („Сл. гласник РС", бр. 9/2010).
- [38] Устав Републике Србије („Сл. гласник РС", бр. 98/2006 и 115/2021).
- [39] Закон о избору народних посланика ("Сл. гласник РС", бр. 14/2022).
- [40] Пословник Народне скупштине

Интернет извори:

- [41] <http://www.parlament.gov.rs/narodna-skupstina-/istorijat/istorijat-1804---1918.937.html>
- [42] <http://www.parlament.gov.rs/upload/documents/brochures/Kontrolna%20funkcija%20SRB.pdf>

Изјава о ауторству

Име и презиме аутора: Јована Петровић

Број индекса: 318/2022

Изјављујем

Да је мастер рад под насловом:

„Контролне функције Народне скупштине Републике Србије“

- Резултат сопственог истраживачког рада,
- Да мастер рад у целини, а ни у деловима није био предложен за стицање друге дипломе према студијским програмима других високошколских установа,
- Да су резултати коректно наведени и
- Да нисам кршила ауторска права и користила интелектуалну својину других лица.

У Косовској Митровици,

Потпис аутора
